

#28 Jonas Palmström (1704?-1760) och #231 Gunnilla Catharina Morman (1725-1767)

Legenderna

I sin släktkrönika om Palmström skriver professor Arnfinn Palmström (1867-1922), Oslo, om Jonas Palmström:

Jonas Palmström var inspektör på Stora Wrem, och dog år 1760 på gården Snögård under Stora Wrem. Han efterlämnade änkan Gunnilla Palmström och dottern Anna Lovisa. Sonen Jonas föddes efter faderns död (Bouppteckningen den 14 juni 1760, i Qville Härads arkiv). Den Jonas Palmström, som var inspektör på Stora Wrem, skulle efter traditionen bott på Lilla Wrem. Förhållandet är inte riktigt.

Vidare skulle han ha varit mycket stor och kraftig, medan hans hustru var mycket liten. Det berättas att han, då han var ute för att bese markerna, bar sin hustru på armen.

Traditionen vet också att berätta, att han skulle ha ansenliga rikedomar och kunde få så mycket pengar han önskade.

Efter hörsägen skulle Jonas Palmström en gång varit förmyndare för den svenske kungen. Han skulle emellertid gjort något galet och kommit i onåd, varför han var tvungen att fly ur landet Sverige till Bohuslän.

Jonas änka gifte om sig med en Arwidsson, vilken ödelade hela rikedomerna

Läroverksadjunkten **Lars Olof Knopp** (1926-2000), Hermanö, skriver våren 1993 om #231 Gunnilla Catharina Morman:

Gunnilla kallas i handlingar för Madame Gunnilla, av vilket man kanske kan dra den slutsatsen, att hon var av förnäm familj - kanske adel.

Enligt släkttraditionen hade Gunnillas dotterdotter Christina Olsdotter (1792-1866) berättat för sin sonson Johan Anton Arvidsson (1846-1924), när han som barn satt i hennes knä; där den senare berättade vidare för sin dotter Maria Oktavia Kristina Arvidsson, gift Jacobsson (1905-):

Gunnilla var dotter till en präst av adlig familj. Familjen var bosatt i Stockholm och prästen var tydligen aktiv i frihetstidens politiska stridigheter. När motståndarsidan grep makten, eventuellt 1743, flydde prästen med sin familj västerut. Han hade tagit med sig pengar, silver och smycken. Berättelsen vittnar om många vedermödor under flykten. Man var tvungen att röra sig på nätterna och sova under rishögar på dagarna. Matfick man skaffa sig på kvällarna.

Så småningom kom man fram till Dalsland/Bohuslän, där man kunde uppträda mera öppet; dock vågade man inte använda sina riktiga efternamn, utan angav andra. Gunnilla lär ha haft två systrar, av vilka en blev gift i Norge. Hennes ättlingar har kontaktat släkten på Gullholmen, men av olika skäl har inga uppgifter kunnat erhållas om detta. Delar av prästens förmögenhet, smycken och silver, finns ännu kvar i släkten, och kan möjligen ge ledtrådar till dess ursprung.

Lasse Knopp meddelade mig, Rolf, att namnen **Oxe** och **Stierna**, eller **.....stierma**, fanns i Gunnillas släkt.

Enligt bouppteckningen efter Jonas Palmström 1760, var hans änka Gunnilla "på fallande fötter". Detta skall tolkas som att hon var gravid. Några uppgifter om syskon till Lovisa finns emellertid inte.

Rolfs kommentar till legenderna

Arnfinn skriver, att Jonas bott på Lilla Wrem. Han konstaterar, att detta nog inte är sant. Det är inte alls troligt, att Jonas bott på Lilla Wrem. Jonas korta tid som inspektor i Kville socken på säteriet Stora Wrem, varar endast 26 månader. Han bor officiellt hela tiden på den underlydande gården Snögård, där han dog 3 maj 1760. Det skulle kanske kunna tänkas, att änkan Gunnilla under någon tid, mellan juni 1760 och augusti 1762, hade bott där. Men belägg för detta saknas.

Att Jonas Palmström skulle ha varit stor och kraftig styrks av att en av Jonas efterkommande, skepparen Albert Arvidsson (1865-1923), enligt Lasse Knopp, hade varit 210 cm lång, och dennes dotter Anna (1898-1987) hade varit 187 cm lång.

Att Gunnilla hade varit liten och gracil skulle kanske kunna styrkas av att Amanda Palmströms, gift Nilsson, döttrar, några var föga långa, men gracila.

Att Jonas Palmström skulle ha ansefulla rikedomar motsäges av bouppteckningen, den 14 juni 1760, efter honom. Den visar snarast på stor fattigdom. Och ändå..... När Jonas gifte sig med Gunnilla Catharina Morman år 1750, lämnar han en mycket stor morgongåva - 100 lod silver. Ett sådant stort belopp förekommer mycket sällan.

Att Jonas Palmström skulle ha varit förmyndare för den svenske kungen är säkerligen helt fel. Under Jonas vuxna liv är endast en kung regerande - Fredrik 1, vilken regerar mellan 1720 och 1751. Fredrik var född 1676.

Det är en sammanblandning med Johan Mattsson - Lange, vilken adlades 1674 under namnet Palmström. Denne nitiske tjänsteman i Amiralitetet blev assessor den 24 maj 1675. Johan Palmström var under cirka 1 år medlem i förmyndareregeringsrådet för Karl XI.

Det är också adelsmannen Johan Palmström (1621-1686), vilken under år 1675 kommer i besittning av stora summor pengar. Han kan till och med den 15 december 1676 låna ut 10.000 daler kopparmynt, till underståthållaren Jakob Cloo.

Det är inte troligt, att Jonas Palmström hade gjort något allvarligt brott och kommit i onåd. Hans tjänst som inspektor vid kronosäteriet Ållestad borgar för hansandel. Det är troligen så, att när den stora **kuppen mot Ständerna, för kungamaktens stärkande**, år 1756, äger rum, råkar Jonas Palmström, inspektorn på Ållestad, få på sin lott att gömma en av de inblandade, Isak Silfverhjelms, vilken mutat sig ur arresten i Stockholm, och flytt till Ållestad, till sin släkting, överjägmästaren Johan Anders Gyllenswärd (1718-1792). Johan Anders var en mycket aktiv politiker på **Hattarnas** sida. Han överlämnade sin släkting Isak Silfverhjelms till myndigheterna, och blev den 20 oktober 1756, informell ägare till kronosäteriet Ållestad, genom en kunglig resolution, på ständernas tillstyrkan.

Jonas Palmström fick säkert sin släng av slevens när Isak Silfverhjelms återfördes i arresten i Stockholm. Jonas med hustru och barn lämnade dock Ållestad så sent som den 14 mars 1758.

*

Att Jonas Palmströms änka gifte om sig med en Arwidsson är fel. Gunnilla gifte om sig med korpralen #388 Johan Peter Ekerot, i augusti 1762, och flyttade med honom till korpralsgården Båleröd, i Tanums socken.

Namnet Arvidsson kommer säkerligen från Gullholmsläkten. Jonas Palmströms dotter #201 Anna Lovisa får i sitt äktenskap tre döttrar; mellandottern #235 Christina Olsdotter gifte sig den 7 januari 1813 med #257 Anders **Arvidsson** (1783-1833). Paret får tio barn; Christina Olsdotter får 50 barnbarn. Arvidssonsläkten är livskraftig än i denna dag - stolt över sitt Arvidssonnamn.

*

Även om bouppteckningen efter Jonas Palmström uppvisar ett i stort sett utfattigt hem, så kan det tänkas, att Gunnilla Catharina Morman hade egna pengar, eller tillgångar, vilka inte berördes av arvskiftet. Var tog morgongåvan på 100 lod silver vägen?

Det som styrker detta är, att när #388 Johan Peter Ekerot gifter om sig i november 1769, har han tvingats till **avvittring**, den 28 april 1769, inför häradshövdingen Birger Larsson Hvasser, på Kragenäs. Detta är en juridisk handling för att säkerställa Gunnillas barn (#201 Anna Lovisa och #29 Jonas) i första äktenskapet med Jonas Palmström, rätt till arv.

Eftersom Gunnilla och Peter Ekerot hade fått ett gemensamt barn, var mellertid Peter Ekerot berättigad till **bakarv** efter deras dotter.

Det skull kunna tänkas vara detta bakarv till Peter, som är bakgrunden till "*vilken ödelade hela rikedomen*"

Kommentaren till Lasse Knopps skrivning kan delvis sökas i ovanstående. Genom forskningar i Stockholms stifts herdaminnen, över 700 sidor, kan man konstatera, att det inte finns "*en präst av adligt ursprung, med tre döttrar*" den aktuella tiden.

Det kan ju i och för sig tänkas, att prästen in spe inte hade varit ansluten till svenska kyrkan, utan hade varit anställd av någon adelsfamilj. Men Gunnilla Catharina Mormans ursprung finns sannolikt att söka i Skåne.

*

Det finns en Olof Danielsson Murman, vars mor hette Ingeborg Olofsdotter, i Västerås. Han hade blivit prästvigd den 14 februari 1683, men tjänstgjorde inte som präst, utan som lärare. Han dog under värterminen 1686, som adjunkt i Ramnäs, helt utblottad.

Olof gift 1681, med Catharina Pedersdotter (död i Västerås 1695). Hon var dotter till Peder Bengtsson och Malin i Bergsgärdet. Deras tre barn:

Magdalena, kallad Helena, stundom Lena

Catharina, född i Västerås 1685

Daniel, född i Västerås 1686.

Detta är så nära legenden om en präst, med tre barn i Stockholmstrakten, jag har kommit.

*

När det gäller **adelsnamnen Oxe och Stierna**, så är det en mängd möjligheter. Inget undersökt har gett något resultat. Om Gunnilla Catharina vore utomäktenskaplig dotter till någon, så borde denna någon ha varit ogift, eftersom hon verkar ha fått del av arv.

Det märkliga i detta sammanhang är, att de 4 silverskedar, som finns nämnda i bouppteckningen efter Jonas finns kvar i släkten. Jag hade glädjen, att själv få undersöka en av dem. På baksidan var **den adliga släkten Oxes vapen ingraverat**. Skeden är tillverkad före 1749, eftersom den saknar kontrollstämpel, troligen av Petter Henning (Gläser). Tillverkningstid sannolikt mellan juni 1714 och 13 februari 1735.

Vid besök och fotografering i Norra Fågelås kyrka den 10 mars år 2003 fann jag det sannolika svaret på Oxe och Stierna. Det är inte fråga om de adliga släkterna Oxe eller Stierna, utan långt fram i kyrkan, där Jonas Palmström och Gunnilla Catharina Morman gifte sig, den 30 november 1750, finns ett stort antal epitafier - adelssköldar över bortgångna ur adelsfamiljerna i trakten.

På en framträdande plats finns två sköldar uppsatta (se färgbild). Överst släkten **Store, nr 79**, med en markant stjärna under en sparre, samt över hjärtskölden änyo en stjärna.

Under denna vapensköld syns släkten **Hård af Segerstad, nr 17**. Med en röd oxe i hjärtskölden.

Detta är säkerligen bakgrunden till Lasse Knopps nedtecknade legend.

Det är emellertid så, att Lasse Knopp förmodar, att **Madame Gunnilla var av förnäm familj, kanske adel**.

Helt visst kallas Gunnilla Catharina Morman för madam(e) upprepade gånger. Detta hänger troligen samman med hennes tjänst som kammarjungfru på Hjällö säteri.

Men Gunnilla Catharina och hennes syster Benedicta kommer från de platser i Skåne, där den danska adelsätten Mormand bodde. Mormand som även naturaliserades i Sverige till Morman.

När Gunnilla och Jonas Palmström gifte sig den 30 november 1750 i Norra Fågelås kyrka fick Gunnilla en morgongåva av 100 lod silver. Detta motsvarar idag 1,31635 kg rent silver, räknat efter 1739 års bestämmelser.

Om man överför vikten silver till riksdaler silvermynt à 29,25 gram, blir resultatet ganska exakt 45 riksdaler silvermynt. År 1750 är 1 riksdaler silvermynt = 11 daler kopparmynt i sedlar.

Man kan tänka sig, att Gunnillas chef, greven och majoren Hård, hade skänkt silverskedar som bröllopsgåva. Greve Hårds vapensköld centrala del är ju ett **oxhuvud**.

Vapensköldar i Norra Fågelås kyrka

Foto RNum den 10 mars 2003

Legendens Oxe skulle helt säkert komma från denna vapensköld, om det inte var så, att trots allt är slakten Oxes vapen som är ingraverat i silverskedarna Jonas Palmström skall ju kunna tänkas ha fått tag i skedarna på något sätt.

Gunnillas släkt från Norge skulle ha kontaktat den Arvidssonska slakten på Gullholmen vid något tillfälle, skriver Lasse Knopp. Den Arvidssonska slakten kommer från Dalsland. Det finns också en indelt soldat Anders Morman, född 1727, från Dalsland. Död i Sotenäs 1757. Här är nog sanningen den, att när Arnfinn Palmström, någon gång före sin död 1922, besökte Gullholmen-Hermanö, blev han tämligen ovänligt bemött. Besöket ledde inte någonstans.

Arnfinn började sina släktforskningar år 1903, han var mycket aktiv mellan 1910 och 1912 i både Bohuslän och Göteborg. Det var säkerligen under de senare åren han var på Gullholmen.

Bouppteckningen efter Jonas Palmström, år 1760, meddelar, att änkan Gunnilla var på "*fallande fötter*". Gunnilla var alltså med barn. I slutet av bouppteckningen nämnes, att hon hade fått en gosse, vilken döptes till Jonas. Jonas bör alltså var född under sommaren 1760. Det är ägnat att förvåna, att Lasse Knopp nämner bouppteckningen efter Jonas Palmström, utan att känna till den postume sonen Jonas.

Isak Peter Silfverhielm, kunglig livdrabant, född 30 oktober 1730 på Bjärkaryd i Hylletofta socken, Småland. Hans morfar var överstelöjtnanten Peter Murman (1656-1739), adlad Mannerstedt. (Murman =Meurman)

Isak Silfverhielm var också nära släkt med Reenstiernas; Isaks mormor - Maria Toutin (1666-1704) var första gången gift med Isak Reenstierna (1657-1684).

Isak dömdes, för sin inblandning i 1756 års kupp försök, till "*avsättning från sin tjänst och fängelse i 14 dagar på vatten och bröd, samt 6 års landsflykt*".

Isak Silfverhielm rymde senare till Sankt Petersburg, gick i Österrikes tjänst, och stupade ogift utanför Prag.

Kanske kan Isaks flykt från Stockholm till Allestad vara bakgrunden till legenden om "*röra sig på nätterna och sova under rishögar på dagarna*".

Man skall komma ihåg, att när Gunnilla Catharina Morman dog år 1767, så var dottern Anna Lovisa Palmström ännu inte fyllda 14 år. Sonen Jonas var 6 år gammal.

Det är nog inte svårt att tro, att det kunde ha skett en sammanblandning i familjehistorien.

* * *

Lars Olof Axel Knopp, född i Uddevalla 9 januari 1926 och död i sitt hus på Hermanö, av pulsåderblödning, sannolikt 28 mars 2000.

Lasses kusin Arne Jacobsson ringde hem till mig, Rolf, den 29 mars, och meddelade mig den tråkiga nyheten. Även **Harald Arvidsson**, född 4 mars 1943 och död 23 september 2002 i Hälleviksstrand, ringde mig senare samma dag om Lasses bortgång.

Lasse begravdes i Morlanda kyrka den 14 april 2000; vid högtidligheten i församlingshemmet därefter höll komminister Möller en betraktelse, så gjorde även jag.

Efter begravningen påpekade flera personer, att jag var lik Lasse till utseende. Men detta finner jag själv otroligt.

Lasse var filosofie magister, adjunkt vid högre allmänna läroverket i Halmstad 1957-1991

Jag hade besökt Lasse i hans stora urgamla träkåk intill handelsboden på Hermanö. Lasse hade mängder av artefakter och möbler, tavlor och foto, gamla

bouppteckningar, gamla silverskedar etc. Lasse var aldrig gift, men det var nära en gång anförtrodde han mig.

Om det finns en "Villa Villekulla" för vuxna, så var det Lasses trivsamma hus. Någon större iver att städa fanns inte hos Lasse.

Lasses far=sjökapten Olof Amandus Knopp (1893-1980), gift 24 oktober 1924 med Lasses mor=Anna Judith Charlotta Arvidsson (1900-1984), Lasse enda barnet.

Lasse och jag hade vissa beröringspunkter, förutom att han genealogiskt sett var sättemänning till min far Peo Nummelin, hade både Lasse och jag nött våra byxbakar vid Wasa högre allmänna läroverk för gossar i Göteborg. Vi var båda konfirmerade av Josef Ottosson, vår kristendoms lärare, i Christine kyrka, det vill säga Tyska kyrkan i Göteborg.

* * *

#28 **Jonas Palmström**, född år 1704, död lördagen den 3 maj 1760 på Snögård, under Stora Wrem, i norra Bohuslän, där han varit inspektör sedan mars/april 1758.

Dödsorsak sannolikt lungsot/lunginflammation.

Gift den 30 november 1750, i Fågelås socken, med kammarjungfrun på Hjelle säteri #231 **Gunnilla Catharina Morman**, född 1725, enligt egen uppgift, och död på Båleröd, i Tanums socken, av lungsot, den 21 juni 1767. Hon var då omgift i Kville den 17 augusti 1762, med korpralen Johan Peter Ekerot.

Vid bröllopet i Fågelås, den 30 november 1750, lämnas upplysningar:

"Sammanwigde:

Jonas Palmström, Arrendator av Lysgården Allestad i Skölvene församling, 46 år gammal.

*Far = #549 Petter Eriksson, mor = #548 **Anna Jonsdotter**.*

Gunnilla Catharina Morman, kammarjungfru på Hjelle, 25 år gammal. Far = Anders

Jönsson, mor = Elin Bengtsdotter.

Morgongåva 700 lod Silfver"

Det noteras också, under inflyttade, till Fågelås år 1748: *"I Julius:*

***Benedieta** Christina Morman, jungfru, från Nosaby och Christianstad. Till Hjelle*

Testimonium: Wackert

Gunnilla Catharina Morman, jungfru, från Söfde till Hjelle. Testimonium: Wackert"

Hjelle säteri

Beläget vid Vätterns västra strand, cirka 14 km söder om Hjo; kanske 50 km norr om Jönköping.

Ägare var från år 1691 greven Carl Gustaf Hård, till sin död 1744. Därefter sonen Carl Hård; också han greve.

Carl Gustaf Hård född 1674 och död 1744. Utänmd till general 1717, guvernör i Skåne, riksråd. Sårad vid Poltava, deltog i kalabaliken vid Bender; även där sårad. Gift 1717 med Anna Charlotta Lovisa Fahlström, död 31 januari 1748, på Herrestad i Skåne.

Sonen **Carl Hård**, född 1718, nådde majors grad vid Jönköpings regemente 1744. Han skrev sig till Hjelle, som han ärvde vid faderns död. Och där han dog barnlös 1791.

Gift med Fredrika Günther 1751 på Ekhammar i Grevbäcks socken.

Det är till Hjelle = Hjällö säteri som systrarna Benedicta Christina och Gunnilla Catharina Morman kommer i juli 1748 för att arbeta.

Uppenbarligen kommer man från Nosaby/Kristianstad, och Söfde, Skåne.

Skaraborgs mantalslängder för år 1749 för Hjelle säteri:

Herr Major, Greve Hårdh och hustrun, Inspektor Pettersson, drängar=Erik,

Peter, Pigor=Kerstin, Märta, ?, **Jungfrun Benedicta**

Här är att märka, att Carl Hårds bror, generallöjtnanten Johan Ludvig (1719-1798), under någon tid på 1740-talet har sin basplats i Kristianstad. Johan Ludvig Hård skrev sig till Herrestad i Skåne.

Det är inte helt otroligt, att systrarna Gunnilla Catharina och Benedicta Morman har lärt känna Johan Ludvig Hård i Kristianstad. Denne greve Hård blir redan 1751 den drivande i 1756 års försök till statskupp. Han döms i sin frånvaro till döden, men blir senare benådad. Greve Hård flydde den 25 juni 1756 till Danmark. Han skrev på sin ålderdom ner sina minnen under titeln **Mémoires d'un gentilhomme suédois** (Berlin 1788).

Det finns också en ytterligare intressant synpunkt beträffande systrarna Morman. Adelsmannen Isak Morman, född på Gedsholm i Ekeby socken 1730. Han var student i Lund 1741, volontär vid artilleriet i Malmö, **fänrik vid Jönköpings regemente 1754**, löjtnant 1758 vid husarregementet, avsked 1759. Och död ogift 1794 på Esperöd.

Vid tiden för systrarna Mormans uppdykande på Hjällö, kände greven Carl Hård sannolikt redan denne fänrik Isak Morman från Malmötiden. Så även Carls äventyrlige broder Johan Ludvig Hård (1719-1798)

* * *

Jonas Palmström och hans hustru Gunnilla Catharina Morman är inspektorspar på Allestads kronosäteri. För Jonas del från midsommartid 1749, till den 14 mars 1758, då man reser till Stora Wrem i Bohuslän. Man bor på Allestad, men disponerar även den underlydande gården Getlanda, där hustrun Elin Jacobsdotter är dopvittne till ett av Jonas barn.

Palmströms umgås med Reenstiernas på närliggande gården Håkentorp. Man kan antaga, att Anna Lovisa Palmström, född 1753, varit lekkamrat med Märta Helena Reenstierna = "Årstafrun", född även hon 1753.

Löjtnanten Abraham Reenstierna (1712-1795) var gift med högvälborna Catharina Maria von Köhler (1727-1801). Det är säkerligen hon som har hjälpt Jonas Palmström till arbetet som inspektor på Stora Wrem i Kville.

Ägaren till Stora Wrems säteri sedan något år var Arvid Bernhard Virgin (1715-1794), vars svärmor var Maria Elisabeth von Köhler (1688-1788), faster till

Catharina Maria. Arvid Bernhard Virgins styvmor var Christina Hedvig von Köhler (1694-1764), syster till svärmodern.

Enligt familjetraditionen hade Jonas Palmström gjort något olämpligt, vilket tvingade honom att lämna Ållestad.

Det är troligen så, att Jonas Palmström hade tvingats gömma Isak Silfverhielm, som lyckats rymma ur arresten i Stockholm, efter inblandning i 1756 års kupp för kungamakten, mot ständerna. Men kanske var hustrun Gunnilla Catharina Morman inte helt oskyldig.

Isak anmälde av herren till Ållestad, Anders Johan Gyllensvärd, vilken fick ständernas tack, i form ett informellt ägande till säteriet.

Jonas Palmström lämnade Ållestad den 14 mars 1758, och tillträdde sin tjänst på Stora Wrem kort tid därefter.

Man kan kanske tänka sig, att Jonas Palmström och hustrun Gunnilla vistats någon annanstans än på Ållestad mellan åren 1754 och 1757. Eftersom två av deras barn inte finns redovisade i Hovs sockens födelseregister.

Man kan heller inte blunda för möjligheten att Gunnilla Catharina Morman och systemen Christina Benedicta säkerligen hade goda kontakter med kuppledaren för 1756 års kuppöversök - greven Hård, och blivit inblandade i någon av hans planer.

Inspektoren Carl Johan Palmström (1702-1767) och dennes hustru Anna Catharina Myrin (1710-1772) flyttar 1753/54 till Mörlanda i Hovs socken, på någon kilometers avstånd från Ållestad. Även om kyrkböckerna noterar Carl Johan Palmström inflyttad till Ållestad redan "*vid midsommartiden 1749*"

Familjetraditionen nämner vidare, att Jonas Palmström var mycket lång, och hans hustru Gunnilla Morman mycket liten och nätt. En gång under vårsadden på *Stora Wrem*, bar Jonas sin hustru Gunnilla på ena armen.

Pehr Kalm skriver, den 18 augusti 1742, om vägarna vid Stora Wrem: "*Om morgonen reste jag upp till Kville kyrkoherdegård, som var belägen vid pass en halv mil från Fjällbacka. Vägen var villsam, elak samt skiftesvis stenig, sumpig, backig. Berg, backar, dalar och allt över hela Kville socken var skallot och skoglöst, beväxt allestädes med ljung*"

* * *

Kanske skall också nämnas, att Gunnillas och Peter Ekerots dotter, Christina, föddes den 23 februari 1767 på Boleröd i Tanum. Den lilla flickan dog 2 juni samma år. Hon kallades då Anna Catharina.

Gunnillas två överlevande barn, Anna Lovisa och Jonas Palmström, noteras återflyttade till Kville socken, någon tid efter moderns död.

Den 18 juli 1742 bevistade den finland-svenske resenären Pehr Kalm (1716?-1779), gudstjänsten i Tanums kyrka. Han skriver då: "*Gravstenar hade de här inga, men i stället hade bönderna slagit ihop några bräder till skapnad, som hosstående figur, vilka voro lagda på gravarna. ....*"

Sannolikt vilar det lilla barnet Anna Catharina Ekerot och modern Gunnilla Catharina Morman på kyrkogården i Tanum.

Johan Petter Ekerot, korpral och änkeman, låter lysa till äktenskap i Bokenäs (C:2) den 10 september 1769 med militiekaptensdottern Marta Maria Dahlborg. De gifte sig den 19 november detta år. Marta Maria född 16 februari 1739 på Torp i Hede, Bohuslän; snart flyttad med familjen till Bönneröd i Bokenäs, där fadern, Göran (=Georg) Dahlborg, dog 26 juni 1749, 59 år gammal, han var född i Eskilstuna.

Lysningen har godkänts av häradshövdingen Wasser (Birger Larsson Hvasser) på Kragenäs, den 28 april detta år. Gunnilla Catharina Morman nämnes där "Madame Gunhilda Murman". Det intresanta är här Marta Marias mor, vilken är välborna Sofia Catharina von Wulffschmidt (1692-1780), död den 13 oktober 1780:

"blef död efter ständigt sänliggande öfver 8 års tid, och förut haft känning af gigdt(?), Enkecapitainskan, Fru Sophia Catharina von Wulffschmidt, begrofs den 29 innevarandes, gl. 88 år.

Sofia Catharinas mor var Elsa Margareta Didron, och Sofias yngre syster, Agneta, var gift med Magnus Johan Blanckenfjell (1704-1755).

En ännu yngre syster, Britta Maria, var gift med fänriken Nils Georg Wall.

* * *

Ållestads säteri

Beläget i dagens Herrljunga, äldre tiders Gäsene härad, **Hovs** och Skölvene socknar. Säteriet Ållestad, 2 mantal, omfattade år 1705 även fyra underlydande hemman: Getlanda, 1/2 mantal; Kläckened, 1 mantal; Knipe med Hovsbro kvarn, 1/4 mantal; samt Ebbared Bossgården i Hudene socken, 1/2 mantal§

Tidiga ägare noteras: Johan Schenk, död 1638; Per Brahe; år 1685 friherre Gustaf Kurck, vilkens arvingar avstod säteriet med 1696 års ränta till staten. Skotten Alexander Blackwell, mångsysslare, enligt egna uppgifter medicine doktor, lyckades få kungens bevågenhet. Blackwell var mycket god vän till Jonas Alströmmer och introducerades i Stockholm. Han tilldelades säteriet Ållestad omkring 1745. Blackwell skulle bedriva experimentjordbruk. När Linne besökte Ållestad den 3 juli 1746 (gamla tidräkningen), uttalar han sig relativt nedlåtande om Blackwell och dennes jordbruksexperiment. Om gården Ållestad skriver Linne: *Ollestads sätesgård låg 3 kvart ifrån Ljung, ganska väl belägen, på en liten höjd invid sjön Säm, som gick intill husen. Husen voro byggde på gammalt sätt, och nog aldrig, gärdesgårdarne förfallne, åkren sandig, och marken stenig; men situationen (=läget) förträffelig.* Carl Linneus, adlad 1757 von Linne, skriver nedlåtande om Blackwell, men nämner att på Ållestad odlas potatis i humlesängar. Linneus nämner vidare om djupplöjningen av åkrarna, *"varigenom alven, eller sanden blivit blandad med myllan"*. Alexander Blackwell anses vara en pratmakare; hade kanske svårt att hålla tand för tunga; blev inblandad i politiska kretsar bland annat i den militära planeringen beträffande anfall mot Skottland av svensk trupp och den stora mängd adliga flyktingar från Skottland, som fanns i Göteborg, med anledning av slaget vid Culloden den 16 april 1746.

Det har nämnts, att Alexander Blackwell var släkt med Colin Campbell i Göteborg. Blackwell tog också emot flyktingar på Ållestad.

Blackwell blev arresterad, fördd till Stockholm, svårt torterad och avrättad sommaren 1747. Av flera forskare ansedd som utsatt för justitiemord.

Löjtnanten i fransk tjänst år 1745, tillika överjägmästaren i Västergötland, Bohuslän och på Dal år 1747, Johan Anders Gyllensvärd (1718-1792), tilldelades Ållestad efter Blackwell. Det är emellertid anmärkningsvärt, att redan år 1744, den 8 september, gifte sig Gyllensvärd med Ulrika Charlotta Cederstråle på Ållestad. Gyllensvärd var en "nitisk partigångare på Hattarnas sida", enligt Elgenstierna.

När hans något avlägsne släkting, Isak Silfverhielm, flydde ur arresten i Stockholm, till Ållestad, blev den senare angiven för myndigheterna och återfördd. Anders Johan Gyllensvärd lönades av ständerna med ett perpetuellt ägandeskap till Ållestad den 20 oktober 1756.

Ållestad gick i slakten ända till år 1874/76, då kronan återlöste säteriet för att bli en kronopark. Senare tillkom indragna militieboställen. En något osäker uppgift anger 1925 arealen till 1.340,5 hektar.

Den 14 mars 1919 inrättades Skara stifts arbetshem - ett skyddshem för frigivna fångar. I dagens läge är Ållestad upptagningshem för narkomaner.

År 1955 brann den gamla säteribyggnaden ner, efter ovarsamhet med eld.

* * *

Jonas och Gunnillas barn:

#254 **Petter**, född 8 september 1751 i Hovs socken, död där 26 augusti 1752.

#201 **Anna Lovisa**, född i Hov 20 augusti 1753, död omkring 19 januari 1836 på Gullholmen i Morlanda socken, Gift 5 januari 1789 i Morlanda kyrka med #233 Olof Andersson-Herm (1762 - 8 januari 1807), från Gullholmen. Deras barn:

#234 **Maria**, född 25 september 1789, död 31 augusti 1880, ogift, synskadad. Kunde dock hjälpa systemen Christinas barn att lära sig läsa. Enligt familjetraditionen kallades hon "Blinnemarka".

#235 **Christina**, född 14 mars 1792, död 12 september 1866, gift. Fick tio barn, och femtio barnbarn, Stor släkt i våra dagar. Blev mycket rik; levde bl a på att låna ut pengar. Ägde många böcker vid sin död. Christina gift 7 januari 1813, med #257 Anders Arvidsson, född 1 januari 1783, död av lunginflammation 22 februari 1833. Deras barn:

#258 **Anna Catharina**, född 14 december 1813, död 17 augusti 1834, troligen av kolera, gift, inga barn.

#259 **Andreas**, född 25 september 1815, död ?

Sjökapten och salteriägare, Gift 26 mars 1846 med Anna Catharina Jacobsdotter (1820-1870), 6 barn.

#260 **Inger Helena**, född 21 augusti 1817, begravd 11 oktober 1817, "tre månader gammal".

#261 **Olaus** = **Olle**, född 19 oktober 1818, död 1897. Gift 27 november 1846 med Anna Britta Jacobsdotter (1825-1887), 6 barn. Olaus var fiskare på Nordsjön.

#262 **Samuel**, född 22 januari 1821, död 15 november 1861, gift med Karin Jacobsdotter, 6 barn. Samuel var fiskare, drunknade vid fiske, hans kropp återfanns aldrig.

#263 **Johannes**, född 11 februari 1823, död ?

Gift 15 januari 1856, med Carolina Larsdotter (1832-?), 6 barn. Johannes var sjökapt. Bosatte sig på Hälleviksstrand.

#264 **Gustaf Ferdinad** = **Leonard**, född 27 augusti 1825, död Fiskhandlare och salteriägare. Gift 5 april 1850, med Johanna Christina Olsdotter (1825-1909), 7 barn.

#575 **Gustafva Charlotta**, född 19 januari 1828, död 5 november 1828, 10 månader gammal, av "bröstvärk".

#265 **Arvid** = **Arve**, född 5 juli 1830, död 6 mars 1914, i Hälleviksstrand. Gift 15 januari 1856, med Emelia Larsdotter (1838-1918), 11 barn.

#266 **Lovisa Charlotte**, född (5 april?) 19 november - 1832. Död i Hälleviksstrand 11 april 1890. Gift 15 januari 1856, med sjökapt. Jöns Larsson (1830-1888), 8 barn.

#236 **Annicka**, född 22 april 1794, död 16 december 1811 av vattusot, ogift.

En son och en dotter, sannolikt födda och döda mellan 1754 och 1758, enligt bouppteckningen den 14 juni 1760, efter fadern Jonas Palmström. I bouppteckningen nämnes för övrigt, att Jonas Palmström har en skuld av 50 daler till inspektoren Carl Johan Palmström.

Noteringarna i kyrkböckerna för Hov/Skölvne är tidvis bristfälliga, men lättlästa. Att två barn skulle födas och dö, utan någon notering är inte troligt. Kanske hann barnen inte döpas. Bodde man i någon grannsocken?

#29 **Jonas**, född postumt sommaren 1760, på Snögård, under Stora Wrem, i Bohuslän. Död 7 december 1836. Gift 1796/7 i Kville med Johanna Johannesdotter (1763-1 december 1836). Deras barn:

#31 **Katarina**, född 1797, död 13 oktober 1870. Gift med #230 Anders Hansson, född 1791 och död 26 november 1870, Klev. Deras barn:

#576 **Hans**, född 1821 levde 9 dec 1870

#577 **Johanna**, född 1824 "

#578 **Anders**, född 1827 (död ung?)

#579 **Christian**, född 1831 "

#580 **Oleana**, född 1835 "

#581 **August**, född 1840 "

Flera barn?

#271 **Johannes**, född 1804, död 1809

#33 **Andreas**, född 19 november 1805, död 12 juni 1880. Gift med #34 Kristina Larsdotter (1802-13 maj 1864) /tabell 51/

#32 **Oliana**, född 1809, död 19 november 1886. Gift med Anders Andersson, född 1802 och död 21 september 1886, i Bottna. Barn:

- #582 **Anna** Christina, född 1832
- #583 **Johanna** Lovisa, född 1835
- #589 **Inger**, född 1837 (sannolikt död 1838)
- #584 **Inger**, född 1839
- #585 **Hans** Aron, född 27 april 1842
- #586 **Charlotta**, född 1845
- #587 **Adrian** August, född 17 november 1847
- #588 **Hedda Augusta**, född 1851

#33 **Andreas Palmström**, född i Kville 19 november 1805, död 12 juni 1880 i Tossene, på gården Torp Aspelunden, hos sonen Jonas. Gift med #34 Kristina Larsdotter, född 1802, död 13 maj 1864 i en ålder av 61 år, 5 månader och 6 dagar, på Klef i Kville socken. Deras barn:

#35 **Britta Johanna**, född 9 januari 1826, död 1899. Gift med #276 Carl Andreasson, Kindlycke. Förlovad, lysningar 1852 med Gustaf Andreasson, Söbskind. Skiljebref. Britta Johanna gift senare med Carl Andreasson, född ?, död 1910, Kindlycke.

#36 **Lorenz**, född 17 mars 1828, död 11 april 1907 i Kragerö, Norge, gift med Leverins Marie? (1833-1907) /tabell 52/

#52 **Johannes**, född 2 april 1831, död 25 maj 1889 i Sandefjord, Norge, gift med Helene Marie Johansdotter (1840-1908). /tabell 53/

#193 **Jonas**, född 6 september 1833, död 22 mars 1893 i Tossene
Gift I med Johanna #194 Maria Karlsdotter-Christensson. Gift II #282
Karolina Petersdotter. /tabell 54/

#199 **Aron**, född 1837, rest till Norge, därefter till sjöss. Försvunnen.

#200 **Anton**, född 1840, död 17 september 1895 i Brooklyn, USA.

#277 **Johan**, född 1849, är sannolikt son till Johannes (1831-1889). Han kallas Johan Johanneson Palmström vid den officiella folkräkningen 1890. Johan är då ogift och bor kvar i Kville.

Bouppteckningen efter Kristina Larsdotter i Klef, 30 maj 1864. meddelar, att dottern Britta Johanna är gift och att sonen Anton bor på Torp, Tossene.

Norska släkten

#36 **Lorentz Palmström**, född 17 mars 1828, död 11 april 1907. Snickare. Gift med #37 Leverins Maris (=Severine Marie?), född 30 juni 1833, död 20 mars 1907. Barn:

#38 **Julie Hendrike**, född 20 oktober 1859, död 25 juli 1904. Gift med #590 Lars Nygaard, USA

#39 **Anna Matilda**, född 17 november 1862. Gift två gånger. I med #591 P. Johnsson. II med #592 Karl Hansen, köpman i Brooklyn.

#40 **Karl Ludvig**, född 10 december 1865. Sjöman. Bodde i Brooklyn, USA, 1908.

#41 **Johan Ingvald**, född 2 mars 1868. Sjöman. 1908 hade han inte låtit höra av sig på 7 år, då han vistades i San Francisco, USA.

#42 **Lorenz Arnold**, född 23 juni 1870, död 23 juli 1871

#43 **Krister**, född 4 januari 1871, död 5 januari 1877

#44 **Lorenz Arnold**, född 21 juli 1872. Bosatt i Brooklyn 1908, men familjen bodde i Kragerö. Hustrun #45 Anne-Marie Anderssen och barnen:

#46 **Arnold**, född 13 maj 1895

#47 **Gudrun**, född 24 oktober 1896

#48 **Carl Johan Eugen**, född 30 april 1901

#49 **Rolf**, född 3 juni 1903

#50 **Lovise Maris**, född 12 juli 1874, gift. 1908 bosatt i Brooklyn.

#51 **Helga Margit**, född 3 augusti 1879, bosatt 1908 i Brooklyn.

* * *

Beträffande folkredovisningen **1865 för Arendal** finner man:

#36 Lorentz Palmström, snickarmästare, Sverige, 38 år

#38 Julie Henrikke, 7 år, född i Horten

#39 Anna Mathilde, 4 år, född i Horten

#40 Carl Ludvig, 1 år, född i Arendal, men också

Marie Palmström, 23 år, född i Arendal, tjänstepiga

Peter M. Palmström, 33 år, född i Arendal, styrman och navigationslärare

Anne Palmström, född Henriksen, 33 år, Tromsøe Sogn

Maria Cathrine Falch, född Palmström, 30 år, från Arendal

Berthe Palmström, född Mortensen, 53 år, Arendal. "Fattiglem"

Augusta Palmström, 21 år, född i Arendal

Elise Marie Palmström, 58 år, Arendal

Georg Nicolai Palmström, 24 år, Arendal, styrman

Elisebeth Mathilde Palmström, 21 år, Arendal

Georgine Nicoline Palmström, 19 år, född i Arendal.

* * *

Norska släkten

#52 **Johannes Palmström**, född 2 april 1831 på hemmanet Klef i Kville socken, död i Sandefjord i Norge 25 maj 1889. Johannes var snickare. Gift med #53 Helene Marie Johansdotter, född 1840, och död 1908

Möjligen en son, Johan Palmström, utom äktenskapet född i Kville 1849.

Barn: #54 **Johan**, född 16 december 1865, Sandefjord, död 27 november 1870.

#55 **Arnfinn**, född 1 oktober 1867, död 18 december 1922. Gift två gånger. År 1892 med #56 Hendrikke Qvigstad (1864-1907), barn:

#58 **Petra**, född 25 juli 1893 i Bergen, död 1979.

#59 **Johannes**, född 8 december 1894 i Bergen, död januari 1914.

#60 **Ellen Marie**, född 3 juni 1896 i Bergen, död 28 juli 1927

#61 **Bertha**, född 23 mars 1898 i Bergen, död 1937. Gift 20 januari 1923 med #62 Trygve Bugge Valeur (1892-1967), 4 barn

94 **Gudrun**, född 20 maj 1899 i Aas, gift med #95 Rolf Westgard, 2 barn eller fler.

#106 **Henrik**, född 22 juli 1900 i Aas. Död 1998.

#128 **Alf**, född 18 september 1901 i Aas, död 1967

#153 **Finn**, född 19 oktober 1903 i Kristiania, död 1987.

Andra äktenskapet med #57 Jakobine Margrete Mörck (1879-1965). Barn:

#158 **Jonas Christian**, född 3 november 1912 i Ljan (Oslo), död 1990.

#162 **Knut**, född 16 mars 1916

#176 **Ole**, född 16 augusti 1870, gift med sjökaptensdottern #177 Constance Bugge, född 14 september 1871. Barn:

#178 **Rolf Tendrup**, född 19 augusti 1893, överste i norska armén. Död 1980

#179 **Hanna Marie**, född 28 april 1896 i Sandefjord Gunhild, född 28 juni 1898 i Tönsberg

#181 **Johan**, född 3 maj 1872?, gift med #182 Odel Nicoline Sæther, född 15 maj 1878 (i Hammerfest?) Deras barn:

#183 **Einar**, född 15 augusti 1902 i Bergen, död 1976

#184 **Lilly**, född 17 december 1903 i Bergen, död 1988.

#185 **Haakon**, född 14 november 1905 i Bergen, död 3 mars 1907

#186 **Birger**, född 7 maj 1907 i Bergen, död 1987.

#187 **Reidar**, född 26 mars 1910 i Bergen

#188 **Domith**, född 11 maj 1912 i Bergen

#189 **Gudrun**, född 5 augusti 1874 i Sandefjord, lärarinna

#190 **Einar**, född 12 juni 1876 i Sandefjord, död 18 januari 1891.

#191 **Kristine Johanne**, född 28 oktober 1878. Gift 18 oktober 1899.

#192 **Bjarne**, född 21 september 1884 i Sandefjord, liksom syskonen.

#193 **Jonas Palmström**, född 6 september 1833 på hemmanet Klef, Kville, i norra Bohuslän, Död 22 mars 1893 på gården Torp Aspelunden i Tossene socken, några få kilometer söder om Klef.

Jonas var gift två gånger. Första gången, den 23 januari 1863, med #194 Johanna Maria Karlsdotter- Christensson, född 10 november 1840, på Raghult i Tossene. Död i barnsäng, vid tvillingfödsel, den 20 januari 1875. Möjligen tillstötte även lunginflammation. Johanna Maria begravdes på kyrkogården i Tossene med sina även döda tvillingflickor.

Gift andra gången, den 16 maj 1876, i Göteborg, med #282 Karolina Petersdotter, född 29 augusti 1831, och död den 6 december 1917 i Tossene.

Jonas Palmströms barn med Johanna Maria:

#195 **Kristina Charlotta**, född 22 juli 1864 på Torp. Gift med skepparen #278 Karl Mattsson, Ulebergshamn. Fem barn.

#196 **Selma Lovisa**, född 22 september 1866. Död 10 december 1950.

Gift med slaktaren #279 Per Adolf Nyström, Hunnebostrand. Tre barn.

#197 **Amanda Fredrika**, född 21 februari 1869 och död i Göteborg den 7 november 1933. Gift med handelsmannen #237 Carl Wilhelm Nilsson. Nio barn, samtliga födda i Göteborg

#198 **Hilda Maria**, född 29 januari 1872. Död i mässling 2 april 1878.

#199 – 200 **Tvillingar** födda 14 januari 1875; en flicka död vid födseln.

Amalia dog den 15 januari.

Jonas Palmström hade inga barn med Karolina Petersdotter, men hon hade dottern Julia Rödström, född den 8 november 1856 och död i Wasa församling, i Göteborg, den 18 mars 1943. Karolina Petersdotter och hennes dotter Julia begravda i Tossene i en ståtlig grav.

Julia Rödström kallades moster Julia. Hon blev något av ett faktotum hos Amanda Fredrika; tog hand om de Nilssonska barnen i Göteborg. Sannolikt ogift.

Jonas Palmström kallas 1860 för snickare och husägare på Ellene Nedergard i Tossene. År 1870 kallas han snickare och handlande, boende på Torp i Tossene. Jonas mor, #34 Kristina Larsdotter, dog den 13 maj 1864. Den 21 augusti 1864 flyttade Jonas far, #33 Andreas Palmström, till sonen på Torp. Där bor han till sin död 1880.

Kristina Charlotta Palmström reser från Torp, Aspelunden, till Oslo den 1 maj 1885. Sannolikt för att hämta hem en liten flicka, **Alma Antoinette** (Arnsen-Sörenson?) Palmström. Född i Oslo 9 januari 1883 (eller 1882). Hon finns i Hunnebostrand. Senare bor hon i Göteborg under flera år hos Amanda Fredrika Palmström, gift Nilsson. Alma Antoinette Palmström kallas i kyrkböckerna för en släkting till Amanda.

Förbindelsen till den adliga släkten Palmström

Traditionen om förbindelsen är mycket stark i den Göteborgska, Nordbohuslänska och framför allt den Norska släktgrenen.

I brist på bevis har olika möjligheter framförts av bl a Arnfinn Palmström Efter mina forskningar sedan 1993, och den något slumpmässiga upptäckten av Jonas Palmström, född 1704, och Gunnilla Catharina Mormans, född 1725, äktenskap den 30 november 1750, i Fägelås, där föräldrarna fanns antecknade, kan flera teorier avskrivas.

Man kan **nu** tänka sig:

1. Adelsmannen Lars Palmström (1681-1735) är fadern på något sätt
2. Man kan tänka sig en förbindelse till Norrköping, där det finns en Palmströmssläkt, bl a Carl Palmström, född 1707.
3. Christianstad har diverse Palmström i mitten av 1700-talet (där finns även Morman).
4. **Men det troligaste** är adelsmannen Johan Palmströms (1648-1705) första barn utom äktenskapet i Nedre Ullerud, född cirka 1682 till 1686, enligt Kils häradsrätt, i oktober 1687. Födelsenoteringarna i Nedre Ullerud är inte lätta att läsa, det finns t ex två olika register för födda. Oftast står fadern angiven, men den 12 oktober 1685 föddes två flickor i Nedre Ullerud. Båda med namn Anna; båda utan fadersangivelse. Det är mycket sannolikt, att den ena är = Anna Jonsdotter = Jonas Palmströms mor! I Nedre Ullerud tecknas Johan Palmström ofta som Jean, eller Jacob.

5. I staden Christianstad finns i mitten av 1700-talet, nära varandra både Palmström och Morman/Murman. Här finns t ex en klockardrängen/tobaksplanteraren Jonas Palmström, gift med Helena Hörberg, som får dottern Johanna, född den 11 februari 1748, och sonen Jonas, född den 17 oktober 1752. Familjen flyttar till Malmö. Sonen Jonas Palmström flyttar till Domkyrko församling i Göteborg, den 7 oktober 1779. Han kallas tunnbindargesäll. Det är väl samme man som dog i Uddevalla, den 25 juni år 1800, av lungshot. Han kallas då tunnbindarmästare och är änklings. Gift med änkan Anna Blom/Vinberg den 14 november 1783. I Christianstad finns också artillerihantlangaren Anders Morman, vars dotter Catharina Maria döptes den 9 augusti 1750.
6. I Stockholm finns vid denna tiden såväl Palmström, som Morman.
7. I Finland, finska skärgården finns flera med namnet Palmström. Professor Arnfinn Palmström kände redan på 1910-talet till dessa personer.
8. Löjtnanten Johan Palmström, nr 867, (1648-1705), var sannolikt gift en gång före äktenskapet 1681 med Anna Maria (=Annicka) Blanckenfjell 1681.

Inte långt från Christianstad finns den adliga släkten Morman, nr 1868, av danskt ursprung Mormand. Naturaliserad år 1732 med Johan Anton Morman på Gedsholm, i Ekeby socken. Någon direkt förbindelse till vår Morman har jag inte funnit. Johan Anton Morman hade ett flertal släktingar Mormand/Morman, vilka inte fick svenskt adelskap, boende i trakten.

Det är emellertid klart, att det finns en präst ingift i den adliga släkten Morman vid denna tiden.